

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce

Student: Jana PROCHÁZKOVÁ

Obor: ČJ - ZSV

Název práce v českém jazyce: Analýza výběru textů do čítanek pro 2.stupeň ZŠ

Název práce v anglickém jazyce: Analysis of choosing into reading books for 2nd grade of elementary school (focusend on 9th class)

Vedoucí práce: Mgr Štěpánka Klumparová, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Ondřej Hník, Ph.D.

Autorka práce si vytkla za cíl podrobit analýze výběr ukázek v čítankách pro 9. třídu základní školy. Zajímalo ji také, podle jakého hlediska jsou ukázky v čítance řazeny, jaké žánry, autoři či konkrétní díla jsou v daném ročníku upřednostňovány.

Autorka nejprve provedla minivýzkum, jehož záměrem bylo zjistit, jaké čítanky jsou používány v Karlovarském kraji, ze kterého autorka pochází a ve kterém by v budoucnu chtěla pedagogicky působit. Z výzkumného šetření se chtěla dozvědět, jaký názor mají na používané čítanky učitelé i žáci (např. co v čítankách postrádají apod.), chtěla také získat konkrétnější představu o současných patnáctiletých čtenářích. Autorka si uvědomuje limity svého minivýzkumu a zdůrazňuje, že sloužil především jako východisko pro výběr čítanek pro analýzu a jako spojovací článek s reálnou školní praxí (interpretaci výsledků výzkumného dotazníku autorka provedla v 6. kapitole své diplomové práce).

V teoretické části práce si J. Procházková nejprve ujasňuje, jaké jsou čtenářské zájmy a potřeby pubescentních čtenářů, aby tyto poznatky mohla následně zúročit při analýze výběru ukázek a aby mohla zkoumat, zda a do jaké míry autoři čítanek zájmy a potřeby modelových čtenářů zohledňují. Poznatky o této problematice autorka čerpala z prací nejvýznamnějších českých odborníků na čtenářství dětí a dospívajících – O. Chaloupky a L. Lederbuchové. Neopomněla ani novější sociologický výzkum čtenářství dětí provedený Gabalem a Helšusovou.

Autorka se snaží vymezit pojem čítanka, upozorňuje na její spjatost s dobou a její postupné zastarávání. Dále se zaměřuje na možnosti vnitřního členění čítanek, snaží se postihnout jejich výhody a nevýhody. Zamýšlí se nad kritérii výběru ukázek a s nimi úzce souvisejícími funkcemi čítanek. Jako východisko pro stanovení vlastních kritérií pro analýzu výběru úryvků v čítankách autorka použila kritéria pro posuzování čítanek navržených L. Lederbuchovou. Popis jednotlivých kritérií autorka doplňuje vlastními postřehy a postoji.

V kapitole 7 si pro potřeby analýzy výběru ukázek v čítankách formulovala 3 kritéria: 1. *Hodnocení z hlediska zastoupení literárních druhů, žánrů a hledisko žáka*, 2. *Hodnocení z hlediska zastoupení textů české a světové literatury*, 3. *Hledisko*

zastoupení spisovatelů a spisovatelek. Autorka nejprve stručně každou čítanku představí, poté analyzuje úryvky v ní obsažené na základě stanovených kritérií, zároveň se snaží zjištěné poznatky zasadit do kontextu prostudované odborné literatury a výsledků z dotazníkového šetření. Pro analýzu si autorka zvolila čítanky pro 9. ročník ZŠ od těchto nakladatelství: Fragment, Alter, SPN (z r. 2002 a 1979), Dialog (Čítanka plná humoru pro 8. a 9. ročník) a Jinan. Zdá se mi, že v procentuálním vyčíslení zastoupení jednotlivých žánrů (viz s. 37) v čítance z nakladatelství Fragment došlo k chybě, nejspíše kvůli nechtěnému posunu desetinné čárky.

V poslední části 7. kapitoly se autorka pokouší interpretovat výsledky analýzy. Autorka uvádí příklady čítanek, u kterých je jasně čitelná koncepce výběru ukázek (čítanka nakladatelství Dialog a Fragment), ale i příklad čítanky, která se zdá být bez koncepce (nakladatelství Alter). J. Procházková dále uvádí výčet do čítanek nejčastěji zařazovaných spisovatelů, zamýšlí se nad tím, proč jsou autoři čítanek tak často vyhledáváni, v čem spočívá jejich hodnota či výjimečnost. Autorka si všímá i tvůrců, kteří se naopak v čítankách vyskytují spíše okrajově, jedná se většinou o zahraniční spisovatele, pocházející pro českého čtenáře z exotického mimoevropského prostředí. Autorka původní kritéria analýzy obohacuje ještě o časové hledisko (protože analýzu z tohoto hlediska provedla pouze u 5 z 6 zkoumaných čítanek, rozhodla se tato zjištění zahrnout až do interpretační kapitoly). V rámci tohoto hlediska autorka zkoumala, do jaké míry autoři čítanek respektují přání pubescentních čtenářů (vyplývající z autorčina minivýzkumu) číst knihy současných autorů (jako časový mezník si zvolila rok 1945). Poměr zastoupení knih z období před a po roce 1945 se autorka snažila interpretovat na pozadí koncepce jednotlivých čítankových titulů.

Celkový dojem z práce poněkud ruší závěrečná kapitola, která neshrnuje, k jakým závěrům autorka dospěla, nevrací se ke stanoveným cílům, ale spíše jen nahodile vybírá některé zajímavosti a doplňuje je detaily, které by měly být spíše součástí analytické či interpretační kapitoly (např. na s. 62 – uvádí příklad odkazu na literární dílo, který byl pro srovnání uveden pod písňovým textem K. Kryla). Autorce proto doporučuji, aby si k obhajobě připravila shrnutí hlavních zjištění a závěrů, ke kterým ve své práci dospěla.

Autorka se úspěšně vyhýbá prvoplánovitým tvrzením, ale přesto se jí jedno do práce vloudilo: „*Ženy jsou obecně více schopny empatie.*“ (s. 53)

V práci se objevuje jen několik překlepů (například s. 46 – Emanuel Franta, namísto E. Frynta, s. 40 – Jesus Star Superstory, namísto Superstar) a stylistických neobratností, jako například na s. 47 „...*autorky jsou tu zastoupeny jedinou zástupkyní*“. V textu jsem narazila i na jednu logickou nesrovnalost: „...*bývá lyrika zastoupena méně než epika. Což zaručuje ucelenost výkladu v oblasti literární teorie.*“ (s. 40) – druhá věta má navazovat na větu, která té první předchází.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji mezi velmi dobře a výborně. O konečné podobě známky rozhodne obhajoba.

V Praze dne 15. 5. 2011

.....

Podpis